

Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society

Vol 32, No 1 (1981)

Υαφούνοι σύμφωνα με το νόμο

ΓΙΟΥΚ ΓΙΤΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Επιστημονικό Σωματείο άνεγχορυσμένο, ό
πρώ. άπόφ. 5410/19.2.1975
Πρωτεύουσας Αθηνών.

Πρόεδρος γιά τό έτος 1981:
Κων. Τυρλιτζής

ΕΚΛΟΤΗΣ: Εεάδεται όπό ήρείτες πεντα
μελούς συντακτικής έπιτροπής (Σ.Ε.)
μελών τής Ε.Κ.Ε.

ΥΠ.ΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: Ό Πρόεδρος τής
Λ.Ε. Λουκάς Εόσταθίου, Ζαλοκώστα 30,
Χαλανδρί, Τηλ. 6823459

Μέλη Σ.ν κής Έ.τ.
Χ. Παππούς
Α. Σαβάνης
Ι. Δημητριάδης
Σ. Κολλάγης

Σταχιοθεσία: Έκτύπωση:
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Ε.Π.Ε.

Άρδήςτου 12 16 Αθήνα
Τηλ. 9217513 - 9214820
ΤΟΠΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ: Αθήνα

Ταχ. Διεύθυνση:
Ταχ. θυρίδ. 546
Κεντρικό Ταχυδρόμιο
Αθήνα

Συνδρομές:

Έτησία έσωτερικού	δρχ.	500
Έτησία έσωτερικού	»	1000
Έτησία φοιτητών ήμεδαπής	»	300
Έτησία φοιτητών άλλωδαπής	»	500
Τιμή έκάστου τεύχους	»	200
Τόρρόματα κ.λ.π.	»	1000

Address: P.O.B. 546
Central Post Office
Athens - Greece

Redaction: L. Εfstathiou
Zalokosta 30,
Halandri
Greece

Subscription rates:
(Foreign Countries)
\$ U.S.A. 20 per year.

Δελτίον
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β
ΤΟΜΟΣ 32
ΤΕΥΧΟΣ Ι

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ
1981

Bulletin
OF THE HELLENIC
VETERINARY MEDICAL SOCIETY

QUARTERLY
SECOND PERIOD
VOLUME 32
No 1

JANUARY - MARCH
1981

Έπιταγές και ήμβόματα άποστέλονται ές' όνό-
ματα κ. Στ. Μάλαρη Κτην. Ίνστι. Ύγιανής και
Τεχνολογίας Τροφίμων, Ίερά όδός 75, Τ.Τ. 303
Αθήνα. Μέλτες, έπιστολές κ.λ.π. άποστέλονται
στόν κ. Α. Εόσταθίου, Κτηνιατρικό Ίνστιτούτο
Φυσιολογίας, Αναπαραγωγής και Διατροφής
Ζώων, Νεαπόλεως 9-25, Άγία Παρασκευή Άττι-
κής.

Internal parasites of dogs

ΓΙΑΝΝΗΣ ΕΜ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΚΗΣ

doi: [10.12681/jhvms.21474](https://doi.org/10.12681/jhvms.21474)

Copyright © 2019, ΓΙΑΝΝΗΣ ΕΜ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΚΗΣ

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΚΗΣ Γ. Ε. (2019). Internal parasites of dogs. *Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society*, 32(1), 27-39. <https://doi.org/10.12681/jhvms.21474>

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΠΑΡΑΣΙΤΑ ΤΩΝ ΣΚΥΛΩΝ

Υπό

ΓΙΑΝΝΗ ΕΜ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΚΗ,*

INTERNAL PARASITES OF DOGS

By

IANNIS ΕΜ. GEORGOULAKIS*

SUMMARY

More than 50 Kinds of worms have been reported in dogs. All dogs, including new born puppies and old dogs, have parasites and are affected by them. Many of the dog parasites can affect human beings.

Ascarids, hookworms, whipworms (which are three kinds of roundworms) and tapeworms are the most frequently encountered and best known.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αξίζει να γνωρίζουν οι ιδιοκτήτες σκύλων από ποιά παράσιτα μπορεί να προσβληθεί ένα σκυλί, ώστε να μπορούν να προστατεύσουν την υγεία τους και την υγεία του ζώου. Περισσότερα από 50 είδη παρασίτων έχουν αναφερθεί ότι παρασιτούν στους σκύλους. Άσκαριδες, Άγκυλόστομα, Μαστιγοφόρα και Ταινίες είναι τα παράσιτα που άπαντώνται με τη μεγαλύτερη συχνότητα και πολλά άπ' αυτά τα βλέπουμε σαν σκουλήκια στα περιττώματα των σκυλιών.

Τά περισσότερα παρασιτούν στον πεπτικό σωλήνα, υπάρχουν όμως παράσιτα, όπως δείχνει ο πίνακας 1, που ζούν έκλεκτικά σε διάφορα ζωικά όργανα. Σκύλοι κάθε ηλικίας προσβάλλονται από παράσιτα και επηρεάζονται δυσμενώς από την παρουσία τους.

Η αντίληψη πως τα σκυλιά μεγάλης ηλικίας είναι άνοσοποιημένα δεν είναι άληθινή. Άπλως άντιδρούν κατά διαφορετικό τρόπο στα παράσιτα.

Πολλά από τα παράσιτα που προσβάλλουν τα σκυλιά έχουν δυσμενή επίδραση και στον άνθρωπο.

Γιαυτό οίκογένειες με παιδιά που τρέφουν σκύλους, έχουν υποχρέωση να εφαρμόζουν ένα άντι-

---

* Άγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, Διεύθυνση Ζωϊκής Παραγωγής Άλευθερίου Βενιζέλου 23, ΑΘΗΝΑ.

Πίνακας 1. Τα Παράσιτα του σκύλου

Παράσιτα	Πηγή μολύνσεως	Περιοχή Παρασιτώσεως	Βλάβες στον οργανισμό του σκύλου	Κλινικά Συμπτώματα	Κίνδυνος για τον άνθρωπο.
Άσκαριδές TOXOCARA TOXASCARIS	Πριν τη γέννηση. Κατάποση αυγών. Τρίγωντας ξενιστές (Ποντίκια κ.τ.λ.).	Λεπτό έντερο	Κακή θρεπτική κατάσταση, πνευμονία και περιτονιτίδα. Μπορεί να προκαληθεί θάνατος των κουταβιών. Μεταφέρεται στα μικρά από τη μητέρα τους πριν τη γέννηση. Προδιάθεση για ραχίτισμο.	Διογκωμένη κοιλιά, βήχα, τρίχωμα όχι λαμπερό, άναμια, έναλλαγή διάρροιας με δυσκοιλότητα, έντερικες άποφράξεις.	Προκαλεί τον σύνδρομο των «επληγνικών μεταναστευόντων προνυμφών». (Οι προνύμφες μεταναστεύουν στα έσωτερικά όργανα). Προφυμφικά στάδια μπορούν να παρασιαστούν σε διάφορα όργανα ειδικά στο μάτι ήπαρ, έγκέφαλο. Εμφανίζεται σε παιδιά κάτω των 4 ετών.
Άγκυλόστομα ANCYLOSTOMA UNCINARIA	Πριν τη γέννηση. Με το πρωτόγαλα. Οι προνύμφες διηκτυπούν το δέρμα ή καταινούνται	Λεπτό έντερο	Άποικιούν το αίμα και προκαλούν φλεγμονή του έντερου. Μπορεί να ελαβάλουν στο δέρμα. Μπορεί να μεταφερθούν στα κουτάβια από τη μητέρα τους πριν γεννηθούν.	Άναμια «KENNEL ANEMIA», δερμαμία, οίδημα των ιστών, αιμορραγικές βλάβες στα κόπρανα, διάρροια, στερρότητα.	Προκαλεί το σύνδρομο των δερματικών μεταναστευόντων προνυμφών ή δερματικά εξανθήματα. «Δερματίτιδα εξανθηματικά».
Μαστιγοφόρα TRICHURIS	Τρίγωντας αυγά	Τυφλό έντερο (Παχύ έντερο).	Έλκώσας ή φλεγμονή στο τυφλό έντερο και στο κόλο.	Βαρειές μολύνσεις προκαλούν διάρροια, απώλεια βάρους και αιμορραγικά κόπρανα.	Όχι από τον τρίχρονο του σκύλου.
Καρδιάς DIROFILARIA	Κουνούπια	Καρδιά	Κυκλοφοριακή δυσφορία που οφείλεται σε παρασιτική παρεμπόδιση της καρδιακής λειτουργίας. Έπίσης προκαλείται συμφόρηση κίρρωση του ήπατος.	Δυσκολία και γρήγορη άπνοια, κόπωση, βήχας άνωχλη λιποθμία σε ξαφνική άσκηση, ξαφνικός θάνατος.	Μπορεί να προκαλέσει άποικισμό της πνευμονικής κυκλοφορίας δέν παρατηρείται συχνά

Ταινίες DIPYLIDIUM ECHINOCOCCUS DIBOTHRIOCOE- PHALUS	Τρώγοντας θηλαστικά. Τρώγοντας ψίλλους. Τρώγοντας θηλαστικά. Τρώγοντας ψάρι.	Έντερο	Συνήθως δέν είναι παθογόνα σε μικρό αριθμό, αλλά προκαλούν φλεγμονή του έντερου, υπογαστρίου δυσχέρεια και δυσπεψία.	Διάρροια, έμετους, μαλαρά τριχώματα, άσπαστος άπισχναση, άσπαστη άναπτύξως ζύσμου του πρωκτού στο έδαφος βουλωμένες, κομμάτια τών ταινιών στα κόπρανα.	Τό DIPYLIDIUM μπορεί να όλοκληρώσει τον κύκλο άναπτύξης του στον άνθρωπο. Πολλά από τά προνυμφικά στάδια άναπτύσσονται στον άνθρωπο και μπορούν να προκαλέσουν θάνατο.
Παράσιτα με μικρότερη συχνότητα εμφάνισως σε σκυλιά.					
Παράσιτα στωμάχου PHYSALOPTERA SPIROCERCA	Τρώγοντας κανάρους, τρώγοντας κανάρους	Στομάχι Όισοφάγο Λεπτό έντερο	'Απούζηση αίματος πρόκληση έλκων και στοματικών διαταραχών	Συχνός έμετους, άδυναμία και έσπερικούς όγκους.	Δέν έχει διαπιστωθεί.
Έντερου THREADWORMS (STRONGYLOIDES)	Οί προνύμφες καταίνονται ή διατρύπουν το δέρμα	Λεπτό έντερο	Παθόγνο στα κοιλία μπορεί να προκαλέσει θάνατο. 'Ερεθισμός τών έντέρων και τών πνευμόνων.	Πνευμονία, φλεγμονή τών ματιών, αιμορραγική διάρροια ή άπλη διάρροια.	Προκαλεί δερματικά εξανθήματα στον άνθρωπο.
Πνευμονία CAPILLARIA FILARIOIDES CREOSOMA	Τρώγοντας αγά	Πνεύμονες	'Ερεθισμός τών πνευμόνων	Χονδρός βήχας άπώλεια όρεξης, άδυναμία	Δέν έχει διαπιστωθεί.
Νεφρική DIOCTOPHYMA	Δακτυλιοσκόληκες ή ψάρια	Νεφρικό σύστημα ή κοιλότητα ύπογαστρίου	Καταστροφή τών νεφρών (Συνήθως του δεξιού).	Αιμορραγικά όβρα αλλά συνήθως χωρίς κανένα σύμπτωμα.	'Όμοια συμπτώματα στον άνθρωπο.
Πνευμ. τριματώδη PARAGONIMUS	Καραβίδες	Πνεύμονες	'Ερεθισμός τών Πνευμόνων.	Βήχας	Τά ίδια συμπτώματα στον άνθρωπο.

παρασιτικό πρόγραμμα. Ο πίνακας 1 δείχνει τον αριθμό παρασίτων, τις περιοχές του σώματος όπου παρασιτούν, τις βλάβες που προκαλούν, τα συμπτώματα της μόλυνσης και τους κινδύνους που απειλούν τον άνθρωπο.

A. Ο ΤΡΟΠΟΣ ΠΟΥ ΤΑ ΠΑΡΑΣΙΤΑ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΟΝ ΣΚΥΛΟ.

Τα παράσιτα προκαλούν σοβαρή ζημιά στον οργανισμό του ζώου που μπορεί και να το θανατώσει ακόμα. Για παράδειγμα αναφέρονται οι Άσκαρίδες που μπορούν να σκοτώσουν τα κουτάβια από έρεθισμό του έντέρου ή εντερική απόφραξη.

Τα Άγκυλόστομα προκαλούν απόλεια αίματος, με συνεπακόλουθα την αδυναμία και αναιμία των σκυλιών. Τα νεαρά σκυλιά μπορεί να πεθάνουν λίγες μέρες μετά την εμφάνιση των συμπτωμάτων.

Οι Διροφιλάριες είναι παράσιτα του κυκλοφοριακού συστήματος που μπορούν να θανατώσουν τον σκύλο στη διάρκεια του κυνηγιού. Αυτά τα παράσιτα επηρεάζουν την γενική εμφάνιση του σκύλου, τη σθμπεριφορά του, γίνονται αίτια ώστε, τα κυνηγόσκυλα να μην έχουν την απαιτούμενη άντοχη για κνήγι.

B. ΠΩΣ ΠΡΟΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΠΑΡΑΣΙΤΩΣΕΙΣ.

Σε τέσσερα βασικά σημεία πρέπει να δίνεται έμφαση για να προληφθεί ή εκδηλωθεί παρασιτώσεως: στη γνώση του βιολογικού κύκλου (B.K.) της ζώης των σκουληκιών που παρασιτούν το ζώο, στη διάγνωση και τον τρόπο διαβίωσης του σκύλου, στη σωστή θεραπεία των παρασιτώσεων και στην πρόληψη μελλοντικών μολύνσεων.

Γνώση Βιολογικού κύκλου

Η θεμελίωση ενός προληπτικού αντιπαρασιτικού προγράμματος είναι η σωστή αντίληψη για τους κινδύνους του παρασιτισμού. Οποιοδήποτε βιβλίο, ασχολείται με την έκτροφη σκύλων ή τα παράσιτα περιλαμβάνει την περιγραφή του βιολογικού κύκλου (B.K.) των παρασίτων και άλλες χρήσιμες πληροφορίες για τη ζωή τους.

Σ' αυτή έδω την περιγραφή δίνονται βασικές γνώσεις για τα γνωστά παράσιτα, τον τρόπο που μπορούν να διαγνωσθούν και να καταπολεμηθούν και τα προληπτικά μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται.

Τα παράσιτα είναι παγκόσμιο πρόβλημα των σκυλιών. Η μόλυνση μπορεί να γίνει πριν τη γέννησή τους ή άμέσως μετά, όταν είναι κουτάβια. Όλα τα σκυλιά και ειδικά τα νεογέννητα κουτάβια έχουν μολυνθεί ή κινδυνεύουν να μολυνθούν από παράσιτα, γιατί φρόνιμο είναι να γίνεται άποπαρασιτισμός των σκυλιών προτού έγατασταθούν στο σπίτι, ώστε να έμποδισθεί ή μόλυνση των παιδιών και των άλλων κατοικιδίων ζώων.

Ο άποπαρασιτισμός των σκυλιών είναι περισσότερο άπαραίτητος σήμερα γιατί τα σκυλιά των πόλεων έχουν αύξηθεί και διαβιώνουν σε αύλές και διαμερίσματα κάτω από συνεχές Stress.

Διάγνωση

Ἡ διάγνωση τῶν σκουληκιῶν πού παρασιτοῦν στὸν σκύλο καὶ ἡ γνώση τῆς παρασιτικῆς πανίδας τοῦ ἔκτροφείου ἀπὸ ὅπου προέρχεται τὸ ζῶο εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ νὰ καθοριστεῖ ἡ σωστὴ θεραπεία καὶ ἡ διακοπὴ τοῦ βιολογικοῦ κύκλου τῶν παρασίτων.

Ὁ Κτηνίατρος μπορεῖ νὰ διαγνώσει, ἀπὸ τὰ κόπρανα καὶ τὸ αἷμα τοῦ σκύλου, τὰ αὐτὰ καὶ τίς προνύμφες τοῦ παρασίτου.

Ἐτσι θὰ ξεκινήσει μιὰ σωστὴ θεραπεία, πού συνειδητὰ πρέπει νὰ συνεχιστεῖ σὰν πρόγραμμα ρουτίνας, γιατί τὰ παράσιτα βρίσκονται παντοῦ καὶ μολύνουν εὐκολὰ τὸ σκύλο σὲ κάθε στιγμή τῆς ζωῆς του. Οἱ συνηθισμένες διαγνωστικὲς μέθοδοι ἀποδεικνύουν τὴν ὑπαρξὴ ὀρίμων σκουληκιῶν. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ περιοδικὸς ἀποπαρασιτισμὸς, μὲ τὰ νεώτερα ἀντιπαρασιτικά (πίνακας 2), περιορίζει τὸν ἀριθμὸ τῶν ἀώρων παρασίτων, συγχρόνως μὲ τὸν ἀριθμὸ τῶν ὀρίμων.

Θεραπεία

Ὁ ἀποπαρασιτισμὸς μὲ χημικὲς οὐσίες εἶναι οὐσιώδης γιὰ τὴ διατήρηση τῆς ὑγείας τῶν ζώων, τὴν ἐλάττωση τῆς πιθανότητος ξαναμολύνσεώς τους καὶ τὴν προστασία τῆς ὑγείας τοῦ ἀνθρώπου.

Ἄν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντιπαρασιτικῶν πού κυκλοφοροῦν στὴν ἀγορὰ θὰ μπορούσε νὰ γεμίσει, ἓνα βιβλίο, ὁ πίνακας 2 προσφέρει ἓνα κατάλογο, ἀντιπαρασιτικῶν ἀπὸ διάφορες χημικὲς συνθέσεις μὲ τὰ ἐμπορικὰ τους ὀνόματα καὶ τὴν ἀνταπόκριση πού ἔχουν στὰ διάφορα παράσιτα. Βέβαια ὁ κατάλογος δὲν εἶναι πλήρης ἀλλὰ μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ σὰν ὁδηγὸς κάθε κατόχου σκύλου.

Πάντα πρέπει νὰ ἀναζητεῖται ἡ χρησιμοποίησις ἑνὸς ἀντιπαρασιτικοῦ εὐρέως φάσματος, (πίνακας 2), πού νὰ ἐπιδρᾷ στὰ κυριώτερα εἶδη σκουληκιῶν καὶ νὰ ἔχει ὑποδειχθεῖ ἀπὸ τὸν κτηνίατρο, γιὰ κανονικὴ χρῆσις, τέσσερις φορὲς τὸ χρόνο. Οἱ συχνοὶ ἀποπαρασιτισμοὶ εἶναι ἀπαραίτητοι γιατί, ὁ βιολογικὸς κύκλος τῶν παρασίτων εἶναι τέτοιος, ὥστε γιὰ τὴ διακοπὴ του νὰ χρειάζεταιται συχνὴ χρῆσις τέτοιων φαρμάκων.

Ὁ πρῶτος ἀποπαρασιτισμὸς σ' ὅλα τὰ κουτάβια πρέπει νὰ γίνεταί στὴν ἡλικία τῶν 3 ἐβδομάδων καὶ ἐπανάληψη στίς 6 μὲ 8 ἐβδομάδες.

Ἐτσι περιορίζεται ἡ μόλυνση ἀπὸ τὴ μητέρα τους στίς πρῶτες ἐβδομάδες τῆς ζωῆς τους. Ἡ συνέχιση τοῦ ἀποπαρασιτισμοῦ σὲ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐνηλικίωση τῶν σκουληκιῶν μέχρι τοῦ σταδίου πού νὰ μποροῦν νὰ γεννοῦν αὐτὰ.

Οἱ σκύλες πρέπει νὰ ἀποπαρασιτώνονται κανονικά. Ὁ σωστὰ προγραμματισμένος ἀποπαρασιτισμὸς, 30 μέρες πρὶν τὴ γέννα ἔχει σὰν ἐπακόλουθο τὴν ἐλάττωση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παρασίτων πού μεταφέρονται στὰ νεογέννητα. Μερικὰ ἀπὸ τὰ νεώτερα ἀντιπαρασιτικά εἶναι τόσο ἀτοξικά πού μποροῦν νὰ χορηγηθοῦν ἀκόμα καὶ τὴν στιγμή τῆς γέννας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.
Φάρμακα για την θεραπεία των έσωτερικών παρασίτων

Χημικές Ουσίες	Έμπορικό όνομα	Μορφή	΄Ασκαρίδες	΄Αγκυλόστομα	Ταινίες	Μαστιγοφόρα
ARECOLINE	ARECO-SANOCAL ANTHELIN	Δισκία	X		X	
	NEMURAL	Δισκία	X		X	
DICHOPOPHEN TOLUENE	DIFOLIN	Κάψουλες	X	X	X	
SANTONIN/ARSENIC TOLUENE	VERCIDE	Δισκία	X		X	X
	DROLUENE	Ένεσιμο			X	X
	GAYPET	Κάψουλες			X	
BUNAMIDINE	SCOLABAN	Δισκία			X	
N-BUTYL-CHLORIDE	Διάφορα	Κάψουλες	X	X		X
TOLUENE	NEMANTHIE	Κάψουλες	X	X		
DICHLORVOS	TASK	Δισκία	X	X		X
DICHLOROPHEN (METHYLENEBIS)						
PIPERAZINE TOLUENE	TRIVAN PARACIDE	Δισκία	X			X
	ANAPLEX	Κάψουλες	X	X	X	
	VERMIPLEX	Κάψουλες	X	X	X	
DIETHYLCARBAMAZINE	CARICIDE	Πολύς τύπος	X		(Προλαμβάνει Διροφιλαρίαση)	
	DIROCID	΄Υγρό	X		"	
	HETRAZAN	΄Υγρό	X		"	
STYRYLPYRIDINIUM	STYRID	΄Υγρό	X	X	(Προλαμβάνει Διροφιλαρίαση)	

DISOPHENOL	DNP	'Ενέσιμο		X	
DITHIAZANINE					
PIPERAZINE	DIZAN	'Υγρό	X	X	(Προλαμβάνει Διροφιλாரίαση)
FENTION	TALODEX	'Ενέσιμο	X	X	(Προλαμβάνει Διροφιλாரίαση)
GLYCOBIARSOL	MILIBIS	Διακία			
NICLOSAMIDE	YOMESAN	Κάψουλες			
PHTHALOFYNE	WHIPCIDE	Διακία ή ένεσιμο			X
PIPERAZINE	CANDIZINE	Διακία	X		
	PIRERAZATE	Διακία	X		
	PIPCIDE	Διακία	X		
	PIPIZAN	'Υγρό	X		
	PARLAMATE	Διακία	X		
PYRANTEL POMOATE	BANMINTH	Διακία σπορι	X	X	
		πι			
PRAZIQUANTEL	DRONCIT	Διακία			X
STILOPHEN	FUADIN	'Υγρό	Γιά	Διροφιλάρια	
TETRACHLOROETHYLENE	DOG KAPS	Κάψουλες	X	X	
THENIUM	CANOPAR	Διακία		X	
THIACETARSAMIDE	CAPARSOLATE	'Ενέσιμο	Γιά	Διροφιλάρια	
TOLUENE	METHACIDE	Κάψουλες	X	X	
ARAZONE	PARAZENE	Κάψουλες	X	X	X

Δέν θά πρέπει νά παραβλέπονται οί ὀδηγίες χρήσεως τοῦ φαρμάκου. Μὲ τὴν θεραπεία τῶν σκυλιῶν γιὰ τὰ διάφορα σκουλήκια δέν θά πρέπει νά παραβλέπεται ἡ σημασία καὶ ὁ κίνδυνος τοῦ παρασίτου τῆς καρδιάς στοὺς ἐνήλικους σκύλους.

Πρόληψη

Ὁ καλύτερος τρόπος ἐλέγχου τῶν παρασιτώσεων, θεωρητικά, τοῦλάχιστον, εἶναι ἡ πρόληψη. Βέβαια οἱ ἐπαναμολύνσεις μποροῦν νά συμβοῦν εὐκολα ἀφοῦ τὰ παράσιτα, βρίσκονται παντοῦ καὶ ἀναπαράγονται μὲ ταχύτατο ρυθμό. Ὁ συνδυασμένος ὁμως ἀποπαρασιτισμός σὲ καλὲς συνθήκες διατροφῆς, καὶ ὑγιεινῆς ἐλαττώνουν τέτοιες μολύνσεις τῶν ζώων.

Χρειάζεται καθημερινὴ ἀπομάκρυνση τῶν κοπράνων ἀπὸ τὸν αὐλόγυρο ἢ ὄπου ἄλλοῦ ὑπάρχουν. Ἡ ἀπολύμανση τοῦ δαπέδου τῆς καλύβας τῶν σκύλων μὲ διάφορες χημικὲς οὐσίες ἢ καυτὸ νερὸ καὶ ὁ καθαρισμός τῶν πεζοδρομίων βοηθᾷ τὴν πρόληψη ἀπὸ τὴ μόλυνση.

Τὸ καλοπεριποιημένο ὑγρὸ γρασιδί εἶναι ὁ ἰδανικὸς τόπος γιὰ νά ἐπιζήσουν καὶ νά πολλαπλασιασθοῦν οἱ μολύνουσες προνύμφες τῶν παρασίτων. Γίνεται λοιπὸν φανερὸ ὅτι τὸ γκαζὸν δέν κάνει γιὰ σκυλιά. Τὰ σκυλιά πρέπει νά εἶναι δεμένα, ὥστε νά πάσουν νά οὔρουν καὶ ἀποπατοῦν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ νά μεταδίδουν τὰ παράσιτα. Ὁ τρόπος αὐτός, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἐφαρμογὴ ἑνὸς προγράμματος ἀποπαρασιτισμοῦ ποῦ ἔχει ὑποδειχθεῖ ἀπὸ κτηνίατρο, δημιουργοῦν ἕνα σκύλο χωρὶς παράσιτα, ἀπόλυτα ὑγιή.

Γ. ΖΗΜΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΞΕΝΟΥΝ ΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΙΔΗ ΠΑΡΑΣΙΤΩΝ:

Νηματώδη:

Τὰ μεγαλύτερα σὲ μέγεθος καὶ τὰ πιὸ γνωστὰ παράσιτα τοῦ σκύλου εἶναι οἱ ἐντερικὲς ἀσκαρίδες. Τὸ μήκος τῆς φθάνει τὰ 15 ἐκ. καὶ βρίσκεται πιὸ πολὺ στὰ νεαρὰ σκυλιά παρὰ στὰ ἐνήλικα.

Τὸ σχῆμα 1 δείχνει τὸν βιολογικὸ κύκλο τῆς ἀσκαρίδας, *Toxocara canis* καὶ τὸν τρόπο ποῦ μολύνει τὰ παιδιά καὶ τοὺς ἐνήλικες. Τὸ παράσιτο ζῆ στὸν πεπτικὸ σωλήνα τοῦ σκύλου, γεννᾷ τὰ αὐγά ποῦ μὲ τὰ κόπρανα ἐξέρχονται στὸ περιβάλλον. Στὰ αὐγά τῶν νηματωδῶν σκουληκιῶν ἀναπτύσσεται μέσα σὲ λίγες ἐβδομάδες, ἡ προνύμφη ποῦ μολύνει ἄλλα σκυλιά ἢ συμπληρώνει τὸν κύκλο τῆς σὲ ἕναν ἄνθρωπο ποῦ τυχαίᾳ τὴν ἔφαγε.

Τέτοια μολυσμένα αὐγά εἶναι ἀπειράριθμα σὲ περιοχὲς μὲ μολυσμένους σκύλους. Ἀφοῦ τὸ κάθε παράσιτο μπορεῖ καὶ γεννᾷ κάμποσες χιλιάδες αὐγά τὴν ἡμέρα, ὁ ἀριθμὸς τῶν αὐγῶν σὲ κάθε ἀφόδευση τοῦ σκύλου εἶναι τεράστιος.

Τὰ κουτάβια ἀποκτοῦν παράσιτα ἀπὸ τὴ μητέρα τους, πρὶν τὴ γέννησή τους, γιὰτὸ δέν εἶναι περίεργο σὲ κουτάβια νά ἐμφανίζονται ἀσκαρίδες στὰ κόπρανά τους ἢ σὲ ἐμέτους. Συχνὰ οἱ ἀσκαρίδες εἶναι ὑπεύθυνες γιὰ τὴ διογκωμένη κοιλιά τῶν κουταβιῶν καὶ γιὰ θανάτους ἀπὸ ἐμφραξὴ τῶν ἐντέρων ἢ σοβαρὲς πνευμονίες.

Σχῆμα 1.

Toxocara canis (άσκαρίδα σκύλου)

Τό ἑνήλικο παράσιτο
στό ἔντερο

Ἡ προνύμφη
στό κυκλοφοριακό

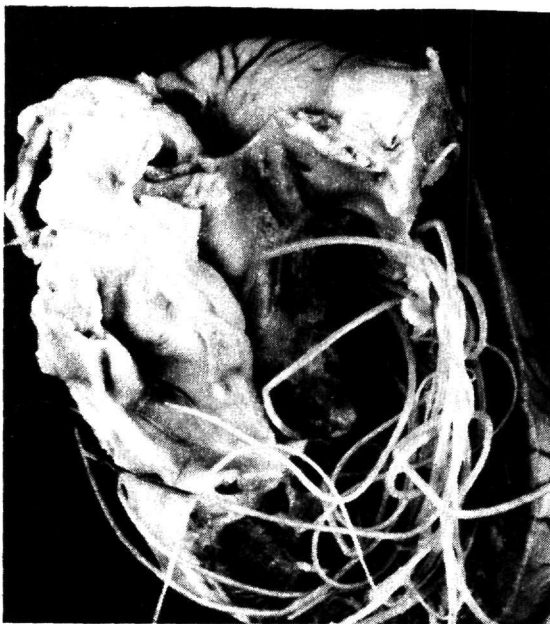
Αὐγά στό τρίχωμα
τοῦ σκύλου ἢ στό ἔδαφος.

Αὐγά στά κόπρανα
τοῦ σκύλου

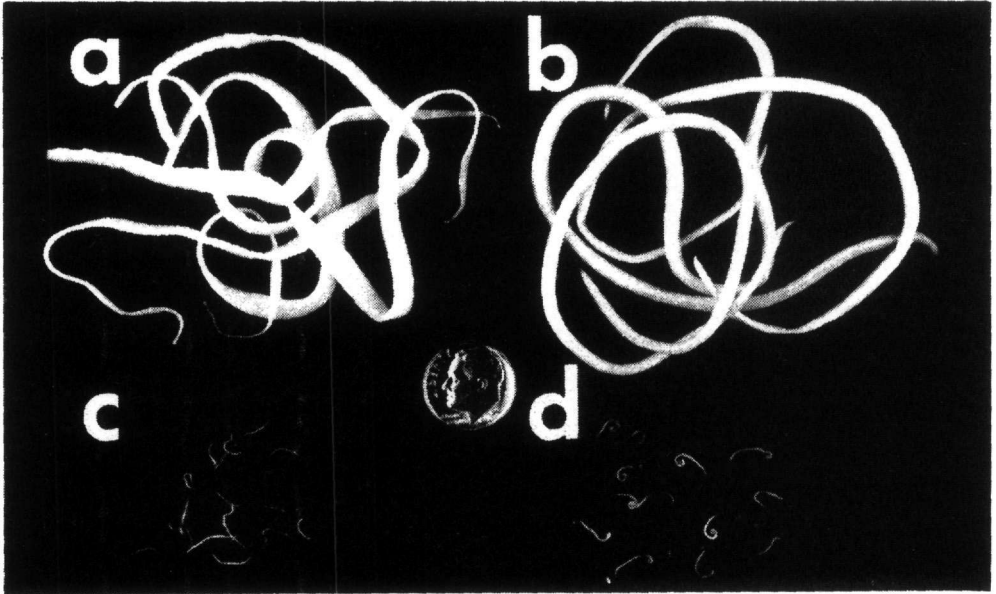
Αὐγά μέ ἔμβρυο

Αὐγά στό ἔδαφος

Εἰκόνα 1

Dirofilaria immitis σέ καρδιά κυνηγόσκυλου 5 ἐτῶν πού πέθανε ξαφνικά ἐνῶ κυνηγοῦσε.

Εικόνα 2

Μερικά από τὰ παράσιτα τοῦ σκύλου: α. Ταινίες (*Taenia pisiformis*)
β. Ἀσκαρίδες (*Toxocara canis*), γ. Ἀγκυλόστομα (*Ancylostoma caninum*), δ. Μαστιγοφόρα (*Trichuris vulpis*).

Τὰ κουτάβια πού ἐμφανίζουν τέτοια κοιλιὰ, ἔχουν προσβληθεῖ, μὲ βαρεῖα ἀσκαριδίαση στὴν ἡλικία τῶν 3 ἐβδομάδων. Οἱ μητέρες τους εἶναι ἐπίσης μολυσμένες. Ὁ ἀποπαρασιτισμὸς τέτοιων σκύλων ἀποβάλλει τὶς ἀσκαρίδες καὶ βελτιώνει σχεδὸν ἀμέσως τὴν ὑγεία τῶν ζώων.

Τὰ παιδιά μολύνονται ἀπὸ τὴν ἐπαφὴ μὲ τέτοια ζῶα, ἀπὸ τὸ μολυσμένο δάπεδο καὶ τὰ μολυσμένα σκευὴ καταπίνοντας τὰ αὐγά μὲ τὶς μολύνουσες προνύμφες πού βρίσκονται στὰ ἀκάθαρτα χέρια τους.

Τὰ παράσιτα μεταναστεύουν μέσα στοὺς ἰστούς καὶ μπορεῖ νὰ ἐγκατασταθοῦν στὰ μάτια ἀλλὰ ποτὲ δὲν φτάνουν στὸ στάδιο τῆς πλήρους ἐνηλικιώσεώς τους.

Ἀγκυλόστομα:

Αὐτὰ εἶναι παράσιτα πού ζοῦν στὸ λεπτὸ ἔντερο καὶ ἀπομυζοῦν αἷμα. Βλάπτουν τὴν ὑγεία τῶν σκύλων γιατί μὲ τὴν ἀπομύζηση τοῦ αἵματος προκαλοῦν ἀναιμία καὶ ἀπώλεια τῆς ζωτικότητάς τους.

Τὰ σκυλιὰ μολύνονται, ὅταν οἱ προνύμφες ἢ τὰ μικροσκοπικὰ παράσιτα πού βρίσκονται στὸ δάπεδο μολυσμένων περιοχῶν εἰσχωροῦν μέσα ἀπὸ τὸ δέρμα τοῦ σκύλου. Τὰ νεαρῆς ἡλικίας σκυλιὰ προσβάλλονται εὐκολότερα ἀπὸ τὰ ἐνήλικα. Βέβαια ὅλα τὰ ζῶα μεταφέρουν τὴν μόλυνση καὶ ἐπηρεάζονται

δυσμενῶς ἀπὸ αὐτῆ. Ἡ μόλυνση τῶν κουταβιῶν γίνεται πρὶν τὴν γέννησίν τους ἢ ἀμέσως μετὰ, ἀπὸ τὸ πρωτόγαλα μὲ τὸν θηλασμό.

Ἐὰν τὸ σκυλί φάει τὴ μολυσμένη προνύμφη, αὐτὴ μπαίνει στὸ τοίχωμα τοῦ ἐντέρου καὶ μεταναστεύει στὸ αἷμα καὶ τοὺς ἰστούς ἔτσι ἀκριβῶς ὅπως ἡ προνύμφη ποὺ διαπέρασε τὸ δέρμα, προτοῦ ἐπιστρέψει στὸ ἔντερο, ὅπου ἐνηλικιώνεται, καὶ συμπληρώσει τὸν βιολογικὸ κύκλο.

Ὁ πλήρης κύκλος τῶν ἀγκυλοστόμων ἀπαιτεῖ, γιὰ τὴ συμπλήρωσή του, ἀπὸ ἓνα μέχρι δύο μῆνες, ἐνῶ ἡ διάρκεια ζωῆς τῶν ἐνηλίκων ξεπερνᾷ κάμποσα χρόνια. Ἐκτὸς τῶν ἀντιπαρασιτικῶν φαρμάκων, ὑπάρχουν καὶ ἐμβόλια κατὰ τῶν ἀγκυλοστόμων.

Τὰ ἀγκυλόστομα τοῦ σκύλου διατρυποῦν τὸ δέρμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ συχνὰ προκαλοῦν ἐρεθισμό τοῦ δέρματος. Οἱ περισσότερες μολύνσεις συμβαίνουν σὲ παιδάκια ποὺ παίζουν σὲ μολυσμένα χῶματα. Ἡ καθαριότητα καὶ ὁ σωστός ἀποπαρασιτισμὸς τῶν σκυλιῶν πρέπει νὰ γίνουν συνείδηση στοὺς κατόχους τους.

Μαστιγοφόρα:

Τὰ παράσιτα αὐτὰ μοιάζουν μὲ μικρὰ μαστίγια καὶ εἶναι ἐγκατεστημένα στὸ τυφλὸ ἔντερο τοῦ πεπτικοῦ σωλήνα. Ἐὰν καὶ ἡ παρουσία τους σὲ μικρὸ ἀριθμὸ δὲν δημιουργεῖ προβλήματα, ἡ φλεγμονὴ τοῦ τυφλοῦ ἐντέρου, ἡ διάρροια, ἡ ἀναιμία καὶ ἡ κακὴ θρεπτικὴ κατάσταση μποροῦν νὰ ἀποδοθοῦν αὐτὸ τὸ εἶδος παρασίτου. Τὰ αὐτὰ του εἶναι πολὺ ἀνθεκτικὰ στὶς συνθήκες περιβάλλοντος γιὰ αὐτὸ καὶ ἡ μόλυνση τοῦ σκύλου μπορεῖ νὰ συμβεῖ κάθε στιγμὴ ὅταν ἓνας σχετικὰ αὐξημένος ἀριθμὸς παρασίτων βρεθεῖ συγκεντρωμένος.

Ἡ βιβλιογραφία ἀναφέρει πὼς σκυλιὰ μεγάλης ἡλικίας εἶναι φορεῖς μεγάλου ἀριθμοῦ μαστιγοφόρων.

Παράσιτα καρδιάς:

Ἐνα ἄλλο πολὺ γνωστὸ παράσιτο γιὰ τὴ σπουδαιότητά του στοὺς κυνηγούς σκύλους εἶναι ἡ Διροφιλαρία ποὺ ζεῖ στὴ δεξιὰ κοιλία τῆς καρδιάς. Μεταδίδεται ἀπὸ τσίμπημα κουνουπιοῦ καὶ μπορεῖ νὰ ὀδηγήσει τὸ ζῶο στὸ θάνατο ὕστερα ἀπὸ μακρὰ ἀσθένεια λόγω καρδιακῆς ἀνεπάρκειας. Αὐτὰ τὰ παράσιτα ἐμφανίζονται σὲ προάστια ἢ ἀγροτικὲς περιοχὲς ἐκεῖ ὅπου τὰ κουνούπια ἀποτελοῦν πρόβλημα. Τὰ κυνηγόσκυλα εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ εὐπρόσβλητα σκυλιὰ, ἐπειδὴ κυνηγοῦν σὲ τέτοιες περιοχὲς.

Ὁ κτηνίατρος μπορεῖ νὰ ἀνιχνεύσει τὸ παράσιτο σὲ αἱματολογικὰ ἐπιχρίσματα. Ἡ θεραπεία τοῦ σκύλου εἶναι δύσκολη γιὰ αὐτὸ πρέπει νὰ γίνεται μὲ προσοχή. Ἐὰν, τὸ σκυλί εἶναι ἄρρωστο σὲ προχωρημένο στάδιο, ἡ θεραπεία του πρέπει νὰ γίνεται σὲ κτηνιατρικὴ κλινικὴ.

Σὲ σκυλιὰ ποὺ ζοῦν σὲ περιοχὲς ποὺ ἐνδημεῖ ἡ ἀρρώστια πρέπει νὰ γίνεται δύο φορὲς τὸ χρόνο τακτικὸς ἔλεγχος (Ἄνοιξη-Φθινόπωρο). Ἐὰν κατὰ τὸν ἔλεγχο τῆς ἀνοιξῆς τὸ ζῶο βρεθεῖ ἐλεύθερο μόλυνσης πρέπει νὰ ξεκινήσει

προληπτική θεραπεία. Συνήθως τοποθετείται ένα περιλαίμιο κατάλληλα διαποτισμένο με φάρμακο που σκοτώνει τους ενδιάμεσους ξενιστές (ψύλλους ή κουνούπια) του παρασίτου. Μεθοδευμένοι ψεκασμοί της περιοχής που ζή το ζώο, μειώνουν την πιθανότητα μόλυνσώς του.

Ένας άλλος τρόπος πρόληψης είναι ή χορήγηση καταλλήλων φαρμάκων μαζί με την τροφή του σκύλου.

Ταινίες:

Οί ταινίες έχουν σχήμα κορδέλλας και μοιάζουν με φιδέ. Αποβάλλονται στα κόπρανα τών μολυσμένων σκύλων. Ζούν στο έντερο και άπορροφούν τά θρεπτικά συστατικά τών τροφών του σκύλου με άποτέλεσμα την καχεξία του ζώου.

Οί βαρειές μολύνσεις φτάνουν σε σημείο να διακόπτεται ή λειτουργία του έντερου.

Μόνο μία ταινία σκύλου φτάνει στο στάδιο ενηλικιώσώς της, μέσα στον όργανισμό του ανθρώπου. Ό βιολογικός κύκλος μπορεί να σταματήσει με κατάλληλα περιλαίμια όπως προαναφέρθηκε που μειώνουν τον αριθμό τών ψύλλων που είναι ενδιάμεσοι ξενιστές της. Υπάρχουν ταινίες που οί προνύμφες τους δημιουργούν πρόβλημα στον άνθρωπο μέχρι και θάνατο, αν εγκατασταθούν σε ζωτικά όργανα.

Ό πίνακας 1 δείχνει τά κεστώδη, του σκύλου. Για τον έχινοκόκο θα αναφερθώμε μελλοντικά μία και άτυχώς για τον τόπο μας βρίσκεται σε έξαρση, και εύτυχώς μόλις πρό όλίγου ξεκίνησε μία σωστή έξστρατεία για την έκρρίζωση του.

Τελειώνοντας σημειώνεται πως για την προστασία της Δημόσιας Υγείας και της υγείας τών ζώων πρέπει τά σκυλιά παράλληλα με την θεραπεία να είναι πάντα δεμένα από τους κατόχους των.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Περισσότερα από 50 είδη έλμίνθων έχουν αναφερθεί ότι παρασιτούν τον σκύλο.

Σκύλοι κάθε ηλικίας προσβάλλονται από παράσιτα και έπηρεάζονται δυσμενώς από την παρουσία τους.

Πολλά από τά παράσιτα που προσβάλλουν τον σκύλο έχουν δυσμενή επίσης επίδραση στον άνθρωπο.

Τά παράσιτα που άπαντώνται με τη μεγαλύτερη συχνότητα είναι: Άσκαρίδες, Άγκυλόστομα, Μαστιγοφόρα και Ταινίες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γιά συμπληρωματική στατιστική πληροφόρηση τῶν θέσεων ποῦ ὑποστηρίζονται σ' αὐτὴ τὴ δημοσίευση συνιστᾶται ἡ παρακάτω βιβλιογραφία.

1. Beaver, P.C. (1965) Visceral larva migrans — a public health problem? Public health Rep 71: 298-299.
2. Beck, A.M. (1973): The ecology of Stray Dogs-A study of Free Ranging Urban Animals Baltimore; York Press 98 P.P.
3. Forey T.B. Todd, AC; Hall R.E (1975): Internal Parasites of dogs. University of Wisconsin Extension A. 2675.
4. Gibson, T.E. (1960) Toxocara canis as a Hazard to public health Vet Res 72: 772-774.